

Axel — týðari:

Frá Antigone til brúðarvísu

Nógv eru tey, sum hava sæð heimskenda sjónleikin um Antigone framfóran á føroyskum palli. Og tað eru helst eisini mong, ið fegnast um meistarlígu týðingina hjá Axel Tórgarð. Men við týðingini av Antigone hevur Axel ikki lagt árarar inn. Herfyri heitti Olavur Hátún á Axel um at týða dansku brúðarvísuna til føroyskt, og Axel helt tað vera eitt gott hugskot. Hann til verka. Og úrslitið hava vit so her. Olavur Hátún hevur sent okkum eina frágreiðing og sjálva týðingina av brúðarvísuni.

I brúðleypum i gomlum dögum var tað mesta hátíðarlotan, tá ið brúðarvísan varð framborðin á gólvi. Soleiðis er tað vanligi ikki longur, og orsök-in er tann, at størri parturin av brúðleypsfolkunum ikki dugir at kvøða við.

Av báðum brúðarvísunum verður hin danska helst mett at vera skaldsliga betri, meira hendingarik og tí at ganga betur á gólvi. Men longu fyrri aldarskiftið voru ynski um at kunna kvøða til brúðardans á føroyskum. I kappingini um eina føroyska brúðarvísu kom mær vitandi bert tann eina royndin hjá Jóan Peturi uppi i Trøð inn. Men høgt mettur sum I.P.G. annars var og verður sum slóðbrótandi skald, hildu menn ikki hesa hansara yrking at vera nóg væl eydnaða til at koma i stað-in fyrri gomlu vísuna. Hon kom tó i okkurt blaðið og soleiðis út millum fólk.

I brúðleypi i Kvivik tíðliga i heyst nevndi eg við Aksel Tórgarð, um tað ikki mundi vera tað besta at fáa dansku vísuna týdda til føroyskt. Aksel helt gott um hugskotið, og nú eg herfyri minti hann aftur á hetta, gingi ikki nógvir dagar, til vit

hövdu gomlu bíbilsku vísuna á føroyskum og tað eftir minum tykki i sera goðum líki. Havi kvøðið hana ígjøgnum saman við goðum fólk, og hýrurin gjørdist oføra goður, tí vit voru øll samd um, at hetta var fongur fyrri føroyskt vertskapshv á høgum mentunarligum støði.

Ongin ivi er um, at brúðarvísan i hesum nýggja buni fer at ganga sera væl i dansi, og tað er okkara vón, at fólk tekur hana til sín, ja, at tað kanska kann gerast kravdur tættur i frálærni i eldru skulaflokkunum, at næmingarnir hava lært seg, ið hvussu er, at duga at kvøða væl við, so at brúðardansurin aftur kann gerast ein sonn uppliving og ikki bert nakað, sum traditionelt — kanska við stuðli frá bandsælara — skal komast ígjøgnum.

Við loyvi frá Akseli Tórgarð verður týðing hansara við hesum latin út til almenningin, men tað er hansara ynski, um hann skal leggja navn til, at tað fylgir ein frágreiðing við um, hvussu hetta er komið i lag.

Havnin 22. nov. 1989
Olavur Hátún

1. Tit brúðarfólk goðu, nú lýðið á tað kvæðið, sum her skal ljóða um Ísaak, patriarkin, og tá hann konu sær fekk og tað goða. Av tí kunnu tit bæði læra tað, at Guð vil vælsigna hvørt hjúnalag, um Hann bert tit óttast og æra.

2. Ábraham heitir á húskall sín, sum frægastur var av monnum: »Tú rætt mær nú hond, og eiðin tín tú svørja skalt mær av sonnum, at hollur og trúgvur tú vera skalt, mær soninum heinta eitt vív útvalt og haðani, eg tær ávisi.

3. Av gentunum Kánaans landi á tú ongum skalt boðini bera, tí sannan Guð tær ei trúgva á, hav einki við tær at gera; men far til tað land, har eg føddur varð, ta røttu gentuna finnur tú har, sum Guð hevur soninum ætlað.

4. Sum sømir seg, gav Eliesar tað svar: »Eg skal út á ferðina leggja; men um hon nú ikki vil koma við mær, skal son tín so hagar eg eggja?« Men Abraham svaraði honum tá: »Um tú hevur gjørt tað, sum eg legði á, so hevur tú gjørt tina skyldu.

5. tann Guð, meg frá fedraætt kallaði og vildi til Kánaans meg leiða og gav mær tað lyftið, at eftir meg skal fólk mitt tað landið eiga, sitt einglalið senda við tær hann skal, so ferðin hjá tær kann eydnast væl. Hann sjálvur skal bønarað bera.

6. Tann sveinurin trygdareiðin svor og gjørdi seg til at fara. Hann við sær tók bæði fólk og djór, gull, silvir og dyrgripir aðrar. Til Mesopotamiu leiðin ber, og skjótt i Nakors staði hann er, sum Ábraham sagt honum hevði.

7. Ein brunnurin stendur við henda stað, har vildi hann móðina rinda og hvíldina veita til fólk og fæ, nú ferðin var komin at enda. Tá komu tær moyggjar úr staðnum har at hála sær vatn, sum síður var. So gjølla hann litur at teimum.

8. Og síðan til himmalska Harra sín av hjarta i bøn sær vendi: »Kom nú og náði tina syn móti Ábrahami, sum meg sendi. So eg til fullnar kann víta tað, at henda giftan hon kemur i lag av tinum vilja og ráði.

9. Tann av hesum moyggjum, sum sigur við meg: »Hygg, vatnið skal veita tær linna, tú drekk nú fyrst sjálvur og leska teg, so skal eg kamelunum brynna —« Gævið Guð, at tað má vera hon, sum fær til húsbónda Ábrahams son. Lat tað vera mær eitt tekin!«

10. Men ikki so skjótt var havd tann bøn, so kom Rebekka til brunnin, Bethuels dóttir, tann moyggjin vón, ei fagrari genta varð funnin. Hon kemur at hála vatn so fró og hittir Eliesar við brunnin stóð. Hann blíðliga henni fagnar.

11. »Tú gev mær ein vatnsopa«, sigur hann »eg eri so sera tystur«. »Ja, fegin« hon sigur við okkummann »tú fá tær nú sjálvur fyrstur, imeðan til brunnin eg fara skal og geva kamelunum skjótt og væl, og eingin skal verða svikin«.

12. Hann tigandi stóð og hugdi at, til eingin var eftir, sum tysti, tí hann vildi siggja, um Harrin læt tað henda, sum honum lysti. So henni eitt ker av gulli hann gav og ringar, sum øllum böru av úr dýrasta gulli slignir.

13. Og segði: »Sig mær, goða tú, frá ætt og frá faðiri tinum, og hvar kann eg fáa vistir nú fyrri meg og øllum minum?« »Bethuels dóttir« var hennara svar »hjá okkum er innivist fyrri tær og fóður til tinar kamelara«.

14. Rebekka tá ovfarin gávurnar bar til húsa og uttan at drála. »Hygg, hetta gav fremmandur maður mær, tá eg skuldi vatnið hála«.

Men bróðurin Laban tá undrar seg og fer út til brunnin so beinanveg, har alt er sum systirin segði.

15. »Vælsigni teg Guð og Harrin nú fyrri gávur og syndan heiður. Hvi stendur so síðla úti tú, hjá okkum tú innivist eigur. Til djór tini fjós nú fáast skal, og fólkini tey skulu sita væl. Nei, tit skulu einki sakna.«

16. Hann bjóðaði øllum til hús við sær, og har varð sett á borðið, men Eliesar seg undan bar, og hevði sín eið við orði: »Eg sessist ikki við hetta borð, fyrr enn tit hava frætt hvørt orð, sum eg eri biðin at bera.

